

PENIAZE, MAJETOK A DÁVANIE V UČENÍ BIBLIE

Materiál pre staršovstvo 7.-8.11.2008

Štefan Evin

Úvodná poznámka: Tento materiál som vypracoval s výraznou pomocou zdrojov, ktoré uvádzam na konci. Obsahuje princípy a postoje, s ktorými sa stotožňujem alebo sú mi blízke, aj keď nie som pôvodným autorom väčšiny myšlienok.

Osobný vzťah kresťanov k peniazom najčastejšie nájdeme na osi *láska – odpor* voči peniazom. Na jednom konci spektra sú tí, ktorí v peniazoch vidia Božie požehnanie pre zbožného človeka, takže bankový účet je akýmsi barometrom našej duchovnosti. K ich argumentom patrí, že Boh nás túži materiálne obohacovať, takže je to iba náš hriech a nedostatok viery, ktoré tomu bránia.

Pre tých, ktorí majú opačný postoj, peniaze infikujú náš vzťah s Bohom a jedine usilovným zbavovaním sa peňazí môžeme vôbec poznávať Boha. Sľub chudoby je/bol v jadre mnohých náboženských rádov.

Náš postoj k otázke peňazí v cirkvi sa však viacej podobá situácii, keď máme v izbe slona, len akoby ho nikto nechcel vidieť a hovoriť o ňom.

Boh a peniaze

Možno nás tieto extrémne veľmi neznepokojujú, no každý obsahuje zrnko pravdy. Máme línie biblického učenia, ktoré zdôrazňujú Božiu dobrotu a materiálne požehnanie, ktoré na nás padá ako dážď a rovnako časti Biblie, ktoré varujú pred nebezpečenstvom peňazí. Aký by mal byť náš postoj k peniazom? A čo chce Boh od nás, aby sme robili s peniazmi, ktoré máme?

Predtým ako preskúmame, čo o tom hovorí Písmo, musíme sa samých seba opýtať, či sme ochotní prijať Božiu mienku ohľadne peňazí, keď je jasne vyjadrená v Biblii a špeciálne vyučovaná Ježišom. Vie Boh Stvoriteľ o spravovaní peňazí viacej než vieme my? Sme ochotní akceptovať Jeho slovo ako pravidlo, ktoré nás povedie v tejto záležitosti? Kresťanská poslušnosť je úplná poslušnosť, nie iba v tých veciach, v ktorých s radosťou s Bohom súhlasíme. Kresťanská viera znamená dôverovať Bohu aj vtedy, keď naše vlastné názory sú protichodné k Jeho.

Peniaze sú hmatateľnou formou moci. Predstavujú schopnosť a moc niečo robiť: napríklad ísť do reštaurácie a dať sa obslúžiť večerou; alebo schopnosť presunúť veci z vlastníctva iných ľudí do svojho; alebo možnosť žiť na určitom mieste a s určitým štandardom.

V inom zmysle sú peniaze výmenným obchodom bez nutnosti používať predmety. Je to vhodný mechanizmus, ktorý spoločnosti slúži na výmenu tovarov a služieb.

Ako teda uvažuje o peniazoch Boh?

Bohu patrí všetko, celé stvorenie, živé aj neživé. Boh celé svoje stvorenie zaopatruje svojou starostlivosťou. Vo všetkom je suverénny:

Žalm 24:1 Hospodinova je zem, i to čo ju naplňa, svet a tí, ktorí v ňom bývajú.

50:9-12 Neprijmem junca z tvojho domu, ani kozlov z tvojich košiarov. Lebo mne patrí všetka lesná zver a tisíce dobytky na vrchoch. Poznám všetko vtáčstvo hôr, moje je všetko, čo sa hýbe na poli. Ak by som bol hladný, nepovedal by som ti, bo môj je svet i všetka jeho náplň.

104:24-30 Ako mnoho je Tvojich diel, ó Hospodine! Všetky si múdro učinil, zem je plná Tvojho tvorstva. Tu more veľké, širošie; tam hemženia je bez počtu i živočíchov malých s veľkými. Tam lode plavia sa, tam Leviatan, čo si ho stvoril, by sa hrával v ňom. Všetko to očakáva od Teba, aby si im načas dával pokrm. Keď im ho dávaš, zbierajú; otváraš ruku, nasýtia sa dobrými vecami. Keď skrývaš svoju tvár, ľakajú sa; keď odnímaš im ducha, skonávajú a vracajú sa do prachu. Keď svojho Ducha vysieláš, sú stvorené; tak obnovuješ povrch zeme.

Matúš 10:29 Či nepredávajú dvoch vrabčekov za groš? A ani jeden z nich nespadne na zem bez vôle vášho Otca.

To sa rovnako týka aj peňazí alebo iných foriem vyjadrujúceho bohatstvo a majetnosť. Patria Bohu, On ich môže distribuovať prostredníctvom jedných ľudí k iným:

Aggeus 2:8 Moje je striebro, moje je zlato - znie výrok Hospodina mocností.

Jób 42:10-12 Hospodin zmenil Jóbov údel, pretože sa modlil za svojho bližného. Jóbovi zdvojnásobil všetko, čo mal. Vtedy prišli k nemu všetci jeho bratia, sestry i všetci, ktorí ho predtým poznali, jedli spolu s ním v jeho dome, prejavili mu súcit a potešovali ho po všetkom nešťastí, ktoré Hospodin dopustil na neho, a dali mu každý po hrudke zlata a po zlatom prsteni. A tak Hospodin požehnal posledné dni Jóbove viac ako prvé.

Človek má prijímať celé Božie stvorenie. Máme sa o neho starať, múdro využívať a spravovať. Za toto sa zodpovedáme Bohu:

Genesis 1:26-28 Potom riekol Boh: Učiniť človeka na svoj obraz, podľa našej podoby, aby panoval nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom, nad dobytkom, nad všetkou poľnou zverou a nad všetkými plazmi, čo sa plazia po zemi. Tak stvoril Boh človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril; ako muža a ženu ich stvoril. Potom ich Boh požehnal a riekol im: Plodte a množte sa a naplňte zem; podmaňte si ju a panujte nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom a nad každým živočíchom, čo sa hýbe na zemi!

2:15 Hospodin Boh vzal človeka a voviedol ho do záhrady Éden, aby ju obrábal a strážil.

Žalm 8 Ó Hospodine, Pane náš, aké je slávne Tvoje meno na celej zemi! Velebu svoju rozprestrel si nad nebesá. Z úst detí a tých, čo sú pri prsiach, si pevnosť založil proti svojim protivníkom, aby si unčlal nepriateľa i pomstiteľa. Keď hľadím na Tvoje nebesá, na dielo Tvojich prstov, na mesiac a hviezdy, ktoré si upevnil: Čo je človek, že naň pamätáš? A čo syn človečí, že sa ho ujímaš? O niečo menším si ho urobil od božských bytostí, slávou a dôstojnosťou si ho ovenčil. Urobil si ho pánom nad dielom svojich rúk, položil si mu všetko pod nohy: Všetky ovce i voly, aj poľnú zver, nebeské vtáctvo, morské ryby, i to, čo chodí morskými cestami. Ó Hospodine, Pane náš, aké je slávne Tvoje meno na celej zemi!

To platí aj o peniazoch a majetku:

1 Timoteovi 4:3-6 (a prikazujú) zdržiavať sa pokrmov, ktoré Boh stvoril, aby ich s ďakovaním požívali veriaci a tí, čo poznali pravdu. Ved' všetko, čo Boh stvoril, je dobré, a nič nie je na zavrnutie, čo ľudia prijímajú s ďakovaním, lebo sa posväcuje slovom Božím a modlitbou. Keď toto budeš predkladať bratom, budeš dobrý služobník Krista Ježiša, vychovávaný slovami viery a dobrého učenia, ku ktorému si sa pridal.

6:17-19 Tým, čo sú bohatí v terajšom veku, prikazuj, aby neboli namyslení a nedúfali v neisté bohatstvo, ale v Boha, ktorý nám bohato dáva všetko na požívanie, a aby konali dobré, boli bohatí na dobré skutky, štedrú, zdielni, a tak si zhromažďovali dobrý základ do budúcnosti a dosiahli skutočný život.

Boh je autorom všetkého. A všetko mu patrí. Nič nemusí byť zavrnuté, čo je v súlade s jeho stvoriteľským zámerom. Aj hojnosť a bohatstvo sú časťou Božieho stvorenia a patria Jemu.

Peniaze ako boh

Jedným z problémov pri diskusiách o peniazoch je, že každý čaká na záverečný odsek. Chceme, aby nám niekto presne povedal, koľko peňazí je dovolené kresťanovi mať a ako ich máme míňať. Farizej, ktorý je v každom z nás, chce všetko podchytiť do čísel a pravidiel.

Nanešťastie (ba, našťastie!), to takto nefunguje. *Ak vaša spravodlivosť neprevýši spravodlivosť zákonníkov a farizejov, hovorí Ježiš, nikdy nevojdete do nebeského kráľovstva (Mt 5:20).* Ježiš v celej Kázni na hore, z ktorej je tento citát, vysvetľuje, ako naša poslušnosť musí vychádzať z našich postojov. Kresťanstvo je náboženstvo srdca – je o ľuďoch, ktorých srdcia boli očistené a zmenené Božím Duchom. Je o ľuďoch, ktorí teraz túžia slúžiť a páčiť sa ich Pánovi.

Preto hľadáme v Písme *klúčové postoje* k peniazom, a tieto postoje je potrebné aplikovať do nášho bežného správania.

Dve alternatívy, ktoré sa vylučujú: Pozemský alebo nebeský poklad:

Matúš 6:19-21.24 Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde (ich) mol' a hrdza ničí a kde sa zlodeji vlamujú a kradnú. Ale zhromažďujte si poklady v nebi, kde (ich) ani mol' ani hrdza neničí a kde sa zlodeji nevlamujú a nekradnú. Lebo kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce. Nikto nemôže slúžiť dvom pánom; lebo buďto jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného sa bude pridržať a druhým pohrdne. Nemôžete slúžiť Bohu aj mamone.

Keď máme do činenia s dobrým Božím stvorením, má nás to viesť k vďačnosti a oslave Boha, čo sa prejavuje aj skutkami vďaky a oslavy:

Rímskym 1:21-25 že hoci poznali Boha, neoslavovali Ho ako Boha a neďakovali Mu, ale v mudrovaní upadli do prevrátenosti a ich nerozumné srdce sa zatemnilo. Vydávali sa za múdrych a stali sa bláznami, zameniac slávu nepominuteľného Boha za podobnosť obrazu pominuteľného človeka, vtákov, štvornožcov a plazov. Preto ich Boh so žiadosťami ich srdca vydal nečistote, aby si medzi sebou zneuctovali svoje telá, všetci tí, čo pravdu Božiu zamenili za lož, uctievali stvorené veci a im slúžili namiesto Stvoriteľovi, ktorý je požehnaný naveky.

Popri tom ako Biblia s potešením vyhlasuje, že peniaze a bohatstvo sú súčasťou dobrého Božieho stvorenia a prichádzajú k nám ako jeho požehnanie, je nutné zároveň vidieť, že bohatstvo nie je dôležité. Mať trochu viacej alebo o trochu menej je pre život nepodstatné. Ježiš to povedal jasne: *lebo život človeka nezáleží v rozhojňovaní jeho majetku (Lk 12:15).*

Biblia nás so smrteľnou vážnosťou varuje pred nebezpečenstvom peňazí. Peniaze môžu byť alternatívnym bohom. Peniazmi môžeme byť zvädzaní k odpadnutiu – t.j. slúžime radšej Peniazom než Bohu. Peniaze využijú zvláštnu moc nad nami. Podnecujú našu nenásytnosť. V padlom svete nás vyzývajú opustiť Stvoriteľa a namiesto toho uctievať kúsok jeho stvorenia. Je to falošný boh.

Dalšia vec – bohatstvo je nespoľahlivé. Lahko oň môžeme prísť a úplne o všetko prideme smrťou.

V tomto ohľade má mnoho kresťanov niečo ako duchovnú slepú škvrnu. Existujú hriechy, ktoré si veľmi jasne uvedomujeme – a sexuálne hriechy by boli vysoko na tomto zozname – ale lakomstvo, chamtivosť a peniazová modloslužba nás tak veľmi neznepokojujú. Výsledkom toho je, že veľmi veľa kresťanov najmä na severnej pologuli je na nerozoznanie od ich nekresťanských susedov, keď sa jedná o spôsob ako míňajú svoje peniaze. To čo kupujú, v akých domoch a bytoch žijú, ako dovolenkujú, ako sa zabávajú. Podľa všetkých vonkajších znakov to vyzerá tak, že nech evanjelium malo akýkoľvek účinok na ich život, ten vplyv sa nedotkol ich peňaženky. Pouvažujme nad tým, koľko Ježišových podobenstiev sa dotýka sexu? A koľko sa týka peňazí, majetku a lakomstva? Koľko Ježiš hovorí o modlitbe a koľko o peniazoch?

Preto je namieste varovanie, že peniaze sú nebezpečné, zvodné. Môžu nás odlákať od jasnej oddanosti Bohu. V biblických varovaniach pred nebezpečenstvom je aj návod na to, ako sa mu vyhnúť a aké zbožné postoje máme zaujímať:

Deuteronomium 8:6-18 Zachovávajú prikazy Hospodina, svojho Boha, kráčaj po Jeho cestách a boj sa Ho. Ved' Hospodin, tvoj Boh, vedie ťa do dobrej krajiny, do krajiny potokov, prameňov a spodných vôd vyvierajúcich v údoliach i na výšinách, do krajiny pšenice, jačmeňa, vínnej révy, figovníka a granátovej jablone, do krajiny olív a medu, do krajiny, kde nebudeš skromne jesť chlieb, nebudeš mať v nej v ničom nedostatok, do krajiny, v kameňoch ktorej je železo a z vrchov ktorej budeš ťažiť meď. Keď sa naješ a nasýtiš, dobrorечь Hospodinovi, svojmu Bohu, za dobrú krajinu, ktorú ti dal. Dbaj, aby si nezabudol na Hospodina, svojho Boha, a tak nezanedbával Jeho prikazy, právne predpisy a ustanovenia, ktoré ti dnes dávam. Keď sa naješ a nasýtiš, postavíš si krásne domy a budeš bývať v nich. Keď sa ti dobytok i ovce rozmnožia, rozhojní sa tvoje striebro a zlato i všetko, čo máš, nech potom nespýšnie tvoje srdce, nezabudni na Hospodina, svojho Boha, ktorý ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva, a viedol ťa veľkou a strašnou púšťou, kde sú ohnivé hady a škorpióny, vyprahnutým krajom, ktorý je bez vody; On ti vyviedol vodu z najtvrdšej skaly, On ťa krmil mannou na púšti, ktorú nepoznali tvoji otcovia, aby ťa pokoril a vyskúšal a aby ti nakoniec dobre urobil. Nehovor vo svojom srdci: Moja sila a moc mojej ruky mi zadovážila toto bohatstvo. Pamätaj na Hospodina, svojho Boha, lebo On ti dáva silu získavať bohatstvo, aby utvrdil svoju zmluvu, ktorú s prísahou zaslúbil tvojim otcom, ako je to dnes.

Žalm 49:16-20 Ale Boh vykúpi mi dušu, z moci podsvetia ma iste vezme. Sela. Neboj sa, keď niekto zbohatne, keď rozmnoží sa sláva jeho domu. Lebo keď zomrie, nevezme všetko so sebou a jeho sláva nezostúpi za ním. I keď sa blaženým cíti zaživa; i keď ťa chválili, že sa ti dobre vodí, vrátiš sa k pokoleniu svojich otcov, ktorí už svetlo nikdy nevidia.

Matúš 13:18 Počujte teda podobenstvo o rozsievачovi! Ku každému, kto počúva slovo o kráľovstve, a nerozumie mu, prichádza ten zlý a uchytí, čo mu bolo zasiate do srdca; toto je zrno, ktoré bolo zasiate kraj cesty. A ktoré bolo zasiate do skalnatej pôdy, to je ten, čo počúva slovo a hneď ho s radosťou prijíma; nemá však koreňa v sebe, je len chvíľkový; len čo príde súženie alebo prenasledovanie pre to slovo, hneď sa pohorší. A ktoré bolo zasiate do trnia, to je ten, čo počúva slovo, ale starosti sveta a klam bohatstva udusia to slovo, takže zostáva bez úžitku. A ktoré bolo zasiate do dobrej zeme, to je ten, čo počúva slovo a rozumie mu; ten prináša úžitok, a jeden prináša stonásobný, iný šesťdesiatnásobný a iný tridsaťnásobný.

Lukáš 12:15-31 I riekol im: Dajte si pozor a varujte sa akéhokoľvek lakomstva, lebo život človeka nezáleží v rozhojňovaní jeho majetku. Nato im povedal toto podobenstvo: Bohatému človeku prinieslo pole hojnú úrodu. Premýšľal teda a povedal si: Čo urobím? Lebo nemám si kde zhromaždiť úrodu. A povedal: Toto urobím: zborím si stodoly, postavím väčšie a tam si zhromažďím všetko obilie a všetko, čo mám. Potom si poviem duši: Duša, máš dosť všetkého na mnoho rokov; odpočívaj, jedz, pi, vesel sa! Ale Boh mu riekol: Blázon, tejto noci požiadajú tvoj život od teba; a čo si pripravil, komu to zostane? Tak bude s tým, kto si zhromažďuje poklady, a nie je bohatý v Bohu. Nato povedal učeníkom: Preto vám hovorím: Nebuďte ustarostení o svoj život: čo budete jesť, ani o telo: čo si oblečiete; lebo život je viac ako pokrm, i telo je viac ako odev. Všimajte si havranov: nesejú, ani nežnú; nemajú komoru ani stodolu, a Boh ich živí. O čo viac ste vy ako vtáci? A tým, že ste ustarostení, kto z vás môže si predĺžiť vek čo aj len o lakeť? Keď teda ani najmenšie nemôžete, prečo ste ustarostení o ostatné? Všimajte si ľalie, ako rastú, nepradú a netkajú; a hovorím vám, že ani Šalamún v celej svojej sláve neobliekal sa tak ako jedna z nich. Keď teda Boh zaodieva trávnu na poli, ktorá dnes je a zajtra ju hodia do pece, či nie skôr vás, ľudia malej viery? Preto ani vy nehľadajte, čo budete jesť a čo piť, ani sa tým neumárajte, lebo to všetko hľadajú národy tohto sveta, a váš Otec vie, že to potrebujete. Ale hľadajte radšej Jeho kráľovstvo, a tamto bude vám pridané.

I Timoteovi 6:6-11, 17-19 A pobožnosť so spokojnosťou je skutočne veľkým ziskom; lebo nič sme nepriniesli na svet a nepochybné je, ani nič odniesť nemôžeme. Preto, keď máme pokrm a odev, s tým sa uspokojíme. Ale tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a do osídla, do mnohých nerozumných a škodlivých žiadostí, ktoré ponárajú ľudí do záhuby a zatratenia. Koreňom všetkého zla je zaiste milovanie peňazí, po ktorých niektorí zatúžili, tak zblúdili od viery a spôsobili si mnoho bolestí. Ty však, človeče Boží, pred takýmito vecami utekaj a snaž sa o spravodlivosť, pobožnosť, vieru, lásku, trpezlivosť, krotkosť.

Tým, čo sú bohatí v terajšom veku, prikazuj, aby neboli namyslení a nedúfali v neisté bohatstvo, ale v Boha, ktorý nám bohato dáva všetko na požívanie, a aby konali dobré, boli bohatí na dobré skutky, štedrý, zdielni, a tak si zhromažďovali dobrý základ do budúcnosti a dosiahli skutočný život.

Zjavenie 3:15-18 Poznám tvoje skutky, že nie si ani studený ani horúci. Kiež by si bol studený alebo horúci! Takto, že si vlažný, ani horúci ani studený, vypľujem ťa z úst. Keď hovoríš: som bohatý, zbohatol som, nič nepotrebujem, a nevieš, že si biedny, aj úbohý, aj chudobný, aj slepý, aj nahý, radím ti: kúp si odo mňa ohňom prepáleného zlata, aby si zbohatol, biele rúcho, aby si sa odel, aby sa neukazovala hanba tvojej nahoty, a (kúp si) kolýriovej masti pomazať si oči, aby si videl.

Jakub 2:6-7 Ale vy ste znevážili chudobného. Či nie bohatí vás utláčajú a vláčia po súdoch? Či sa nie oni rúhajú slávnemu menu, ktoré bolo vyslovené nad vami?

Jakub 5:1-6 A vy, boháči, plačte, bedákajte nad svojimi biedami, ktoré prichádzajú na vás! Vaše bohatstvo zhnilo a vaše šatstvo zmoľavelo; vaše zlato a striebro zhrdzavelo a ich hrdza bude svedectvom proti vám a zožerie vám telá ako oheň! Nahromadili ste si bohatstvo - v posledné dni! Ajhľa, mzda, ktorú ste zadržali robotníkom, čo vám zožali polia, kričí, a krik žencov došiel k ušiam Pána mocnosti! Hýrili ste na zemi a hodovali; vykrmili ste si srdcia ako v deň zabíjačky! Súdili a vraždili ste spravodlivého - neprotiví sa vám!

Lakomstvo je prvou prekážkou dávania. Lakomstvo je sebecké, sebastredné a vyliečené môže byť iba Bohom. Musíme v modlitbe na Neho volať, aby nám dal svojho svätého Ducha, aby naše postoje k životu korešpondovali s Jeho charakterom.

Inou prekážkou v dávaní našich peňazí je *strach*. Obávame sa, že budeme ukrátení, ak dáme. Možno sa nebojíme ukrátenia teraz, ale v budúcnosti, lebo tá je vždy neistá. Odpoveďou na tieto obavy je viera v Božiu vernosť smerom do budúcnosti. On, ktorý nám dal náš súčasný majetok, On nám sľúbil, že ak budeme hľadať jeho vôľu, dá nám to, čo potrebujeme, keď to budeme potrebovať. Boh má všetko pod kontrolou, celý finančný a obchodný svet aj náš súkromný život.

Okrem už zmienených otázok ohľadne peňazí a bohatstva nám niektoré texty pripomenuli, že je dôležité byť spokojný s tým, čo nám Boh dal.

Teraz prichádza na rad otázka, *čo by sme mali robiť s našimi peniazmi?* Ako ich míňať, akými princípmi sa riadiť, aby to bolo vyjadrením vďačnosti za Božiu štedrosť a aby sme peniazom neslúžili? Hľadáme pritom kľúčové biblické postoje. Prvým je prezieravosť alebo obozretnosť.

Cenná prezieravosť

Nemôžeme dosť dobre vystihnúť to, čo biblia hovorí o peniazoch, ak sa nepozrieme na prezieravosť a iné dôležité pojmy v takej mimoriadne praktickej biblickej knihe ako sú Príslovia. Niektoré rady sú vo svojej podstate morálne a etické, ale väčšina patrí do kategórie zdravého sedliackeho rozumu. Kresťan by mal na ne dávať dobrý pozor. Lebo ak sa niekto stane kresťanom, nedostane rovno magickú schopnosť narábať s peniazmi. Príslovia nám dávajú veľmi priame rady a pokyny od samotného Tvorcu, a tak ako vždy, jeho usmernenia majú hodnotu pre tento život aj pre ten, čo príde (1Tim 4:8):

Nesprávny a správny spôsob získavania a spravovania peňazí:

Príslovia 1:10-19 Syn môj, ak ťa zvádzajú hriešnici, neprivoľuj! Ak povedia: Pod' s nami chystať krvavé úklady, zákerne striehnúť na nevinného bez príčiny, ... nájdeme rozličné drahocennosti, naplníme si domy korisťou; hod' si svoj lós medzi nami, všetci budeme mať jeden mešec; syn môj, nevydaj sa s nimi na cestu, zdrž svoje nohy od ich chodníkov!... Oni na vlastnú krv striehnu, nastavujú osídla proti vlastnému životu. Tak sa vodí každému, kto baží po zisku; to berie život tomu, kto ho má.

6:6-11 Lenivec, choď k mravcovi, pozoruj jeho cesty, aby si zmúdrel. Hoci nemá kniežatá, ani dozorcú, ani panovníka, chystá si v lete svoj chlieb, v žatve zbiera potravu. Dokedy budeš vylihovať, lenivec? Kedy vstaneš zo svojho spánku? Ešte trochu pospať, ešte trochu podriemať, trochu ruky zložiť a ležať - tvoja chudoba ťa prepadne ako tulák a nedostatok ako ozbrojenec.

10:2 Bezbožne získané poklady neosožia, ale spravodlivosť vytrháva zo smrti.

12:11 Kto si obrába pole, bude mať dosť chleba, ale kto sa zháňa po márnostiach, nemá rozum.

21:20 V príbytku múdreho je vzácny poklad a olej, ale blázon ho premárni.

24:27 Priprav si svoju prácu vonku, všetko si obstaraj na poli; a potom si stavaj dom!

27:24 lebo imanie netrvá večne, ani bohatstvo z pokolenia na pokolenie.

28:20.22 Verný muž bude hojne požehnaný, ale trest neminie toho, kto chce rýchlo zbohatnúť. Závistlivec sa ženie za majetkom, nevie však, že aj na neho príde núdza.

Správne a nesprávne postoje k peniazom:

Príslovia 11:4 Bohatstvo neosoží v deň hnevu, ale spravodlivosť zachraňuje pred smrťou.

11:18 Bezbožný získava klamný zárobok, ale rozsievateľ spravodlivosti opravdivú mzdu.

11:28 Kto si zakladá na svojom bohatstve, padne, ale spravodlivý bude pučať ako listie.

16:8 Lepšie je málo so spravodlivosťou ako veľké príjmy s nespravodlivosťou.

16:16 *Nadobudnúť múdrosť je lepšie ako rýdze zlato, zadovážiť si rozumnosť je vzácnejšie ako striebro.*

23:4-5 *Nenamáhaj sa získať bohatstvo; prestaň na to myslieť. Ak vrhneš naň pohľad, už ho niet, lebo si spravi krídla stá orol, ktorý letí k nebesiam.*

30:7 *Dve veci žiadam od Teba, neodopieraj mi ich skôr, ako zomriem: Klam a ľživé slovo vzdial' odo mňa, ani chudobu ani bohatstvo mi nedávaj, poskytni mi toľko chleba, koľko potrebujem, aby som sa nepresýtil a nezaprel Ťa, aby som nepovedal: Kto je Hospodín? alebo aby som neschudobnel a nekradol, a tak nepotupil meno svojho Boha.*

V Prísloviach vystupujú do popredia aj vzťahy medzi bohatstvom a chudobou:

Príslovia 10:15 *Majetok boháča je jeho pevným mestom, skazou slabých je ich chudoba.*

13:8 *Človek má výkupné za život vo svojom bohatstve, ale chudobný ani nepočuje o vykúpení.*

14:20-21.31 *Chudobného nenávidí aj jeho blížny, bohatý má však mnoho priateľov. Kto pohŕda blížnym, hreší, kto má však súcit s biednymi, je blahoslavený. Kto utláča slabého, tupí jeho Tvorcu, ctí Ho však, kto sa zmilúva nad chudobným.*

19:17 *Hospodinovi požičiava, kto sa zmilúva nad chudobným. On mu odplatí jeho dobrodenie.*

28:27 *Kto dáva chudobnému, nemá nedostatok, ale toho, kto si odvracia oči, budú veľmi preklínať.*

Príslovia v prvom rade zdôrazňujú potrebu uvážlivosti, usilovnosti a starostlivosti v zaistovaní materiálnych potrieb do budúcnosti. Nedá sa všetko len tak nechať na Boha. Tak ako aj apoštol Pavol, aj príslovia sú jasné: *Ak nie si ochotný pracovať, nemôžeš očakávať jedlo* (2Tes 3:10). K múdrosti tiež patrí zabezpečiť stabilný príjem predtým ako sa začne míňať. Všetko toto môžeme zhrnúť pod pojem prezieravosť. Byť prezieravým je kľúčovým biblickým postojom.

Dôležitý je postoj Prísloví k bohatstvu a chudobe. Na chudobe nie je nič romantické. Usilujeme sa jej vyhnúť ako sa len dá. Ale Príslovia nám rýchlo pripomínajú, že aj bohatstvo má svoje limity a obmedzenia. Bohatstvo prináša svoje vlastné trápenia a nevýhody. Je určite lepšie ako chudoba, ale v deň Božieho súdu nebude mať žiadnu hodnotu a je oveľa menej hodnotné ako bezúhonnosť, čestnosť, spravodlivosť alebo aj dobré meno.

A Príslovia pred nás kladú ešte ďalšiu výzvu, aby bohatí štedro dávali chudobným. Staráť sa o chudobných patrí k našej zodpovednosti. Kto chudobných utláča, útočí proti ich Tvorcovi a nášmu Sudcovi.

Platenie účtov

Náš zoznam dôležitých biblických prístupov k peniazom sa rozrastá. Ďalším aspektom, ktorý vychádza priamo z charakteru Boha, ktorému slúžime, je vernosť v platení dlhov a účtov - dnes, žiaľ, staromódna. Náš Boh je však verný „partner“ a verne platí účty.

NZ ukazuje, že veriaci majú rôzne záväzky a zodpovednosti voči druhým a tieto záväzky majú vplyv na to ako používame svoje peniaze:

1 Timotejovi 5:3-18 *Vdovy, ktoré sú skutočne vdovy, maj v úcte. Ak má však niektorá vdova deti alebo vnúčatá, nech sa naučia mať v zbožnej úcte predovšetkým svoj dom a odvd'áčovať sa svojim predkom, lebo to je príjemné pred Bohom. ... Ak sa niekto nestará o svojich, a najmä o domácich, zaprel vieru a je horší ako neveriaci. Do zoznamu nech bude zapísaná ... Ak niektorý veriaci muž alebo niektorá veriaca žena má vdovy, nech im pomáha, ale aby cirkev nebola zatažená, ale aby sa mohla starať o tie, čo sú skutočne vdovami. Starších, ktorí boli dobrými predstavenými, najmä tých, čo sa unívajú v kázani a vyučovaní, treba považovať za hodných dvojitej cti, lebo Písmo hovorí: Nezaviažes ústa volovi, keď mláti! a: Hodný je robotník svojej mzdy.*

Zodpovednosti: - vlastní príbuzní za sociálne slabých členov ich rodiny
- starostlivosť o sociálne slabých v zbore (staré vdovy)
- dvojnásobne štedrá finančná/materiálna starostlivosť o zodpovedných pastierov zboru, hlavne o tých, čo zvestujú a vyučujú

Finančný dopad: - ... *vlastná aplikácia*

2 Tesalonickým 3:10-13 *Veď keď sme boli u vás, prikazovali sme vám: Ak niekto nechce pracovať, nech ani neje! Počúvame totiž, že niektorí medzi vami neporiadne nažívajú, nič nerobia, ale neužitočné veci stvárajú. Takým prikazujeme a napomínáme ich v Pánovi Ježišovi Kristovi, aby v pokoji pracovali a jedli svoj chlieb. Ale vy, bratia, nechabujete činiť dobre.*

1 Tesalonickým 4:11 *a všemožne sa snažili nažívať v pokoji, každý konať svoje a pracovať vlastnými rukami, ako sme vám prikázali, aby ste počestne žili pred tými, čo sú mimo, a aby ste nepotrebovali nikoho.*

Zodpovednosti: - Kto sa chce najesť, svoje jedlo si má odpracovať
- Nežiť na cudzí účet – aj kvôli povesti kresťanov

Finančný dopad: - ... *vlastná aplikácia*

I Korintským 9:3-15 Moja obrana pred tými, čo ma posudzujú, je táto: Či nemáme právo jesť a piť? Či nemáme právo brať so sebou sestru-ženu ako aj ostatní apoštolovia, aj bratia Pánovi, aj Kéfas? Alebo či len ja a Barnabáš nemáme právo nepracovať? Kto kedy vojenčí na vlastné trovy? Kto sadi vinicu, a neje z nej ovocie? Alebo kto pasie stádo, a nepožíva mlieko od stáda? Či to hovorím (len) po ľudsky? Či to nehovorí aj zákon? Ved' je napísané v Mojžišovom zákone: Nezaviazješ volovi hubu, keď mláti! Či sa Boh stará (len) o voly? Alebo či to nehovorí pre nás všetkých? Ved' pre nás je napísané: Oráč má orať v nádeji a mlatec mlátiť v nádeji na podiel. Keď sme my rozsievali medzi vami duchovné, či je takou veľkou vecou, keď žneme telesné? Ak iní majú u vás toto právo, prečo nie tým viac my? Ale my sme nepoužili toto právo; áno, všetko znášame, len aby sme neprekážali evanjeliu Kristovmu. Či neviete, že tí, čo pri svätých veciach pracujú, zo svätých vecí aj jedia, a ktorí slúžia pri oltári, z oltára majú podiel? Tak to nariadil aj Pán, aby z evanjelia žili tí, čo zvestujú evanjélium. Ale ja som z toho nepoužil nič. Ani toto som nenapísal preto, aby sa pri mne tak dialo; lebo lepšie by mi bolo umrieť, než aby mi niekto zmaril túto chválu.

Zodpovednosti: - Kto prijíma úžitok z duchovného vyučovania, má zabezpečiť potreby učiteľa/služobníka bez toho, aby to on sám pripomínal
- Učiteľ/služobník si nemá nárokovať podporu pre seba; šľachetnejšie je, keď sa usiluje, aby bola zabezpečená podpora pre ďalších služobníkov

Finančný dopad: - ... *vlastná aplikácia*

Rímskym 13:1 Každá duša buď poddaná nadriadeným vrchnostiam. Lebo nieto vrchnosti, iba ak od Boha; a tie, čo sú, sú zriadené Bohom. Kto sa teda protiví vrchnosti, Božiemu zriadeniu sa protiví; a tí, čo sa protivia, priťahujú si súd. Lebo vladári nie sú na postrach tým, čo dobre činia, ale tým, čo zle činia. Chceš sa nebáť vrchnosti? Čiň dobre a budeš mať chválu od nej. Ved' je služobníkom Božím tebe k dobrému. Ale keď zle robíš, boj sa! Lebo nie nadarmo nosí meč. Božím služobníkom je totiž, vykonávať hnevu nad tým, čo zle robí. Preto sa jej treba podriaďovať nielen pre hnev (Boží), ale aj pre svedomie. Ved' preto platíte aj daň, lebo sú to Boží služobníci, práve tomuto povolaniu trvale oddaní. Dávajte každému, čo ste komu podľžní: komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu bázeň, tomu bázeň; komu česť, tomu česť. Nikomu nič nedlhujte, len to, aby ste sa milovali. Lebo kto blížneho miluje, naplnil zákon.

Zodpovednosti: - platiť dane vrchnosti; podriaďovať sa vrchnosti
- nikomu nič nedlhovať svojoľne

Finančný dopad: - ... *vlastná aplikácia*

V NZ vidíme, že kresťania majú rôzne finančné povinnosti. Sme zodpovední postarať sa o seba a svoje rodiny. Kde je to len možné, nemali by sme obťažovať iných starostou o nás. Mali by sme jesť **svoj** chlieb.

Máme tiež zodpovednosť za naše spoločenstvo, aby sme platili za jeho prevádzku, údržbu a služby – za budovy, rēžiu a na mzdu tých, ktorí medzi nami pracujú (naši kazatelia a prípadne iní). A tiež sme povinní platiť dane a podriaďovať sa vrchnosti.

Koľko?

To je nevyhnutná otázka a cítime, že je najnaliehavejšie spojená s našou zodpovednosťou voči zboru. Lebo v rodine nám to povedia, štát nám určí. Ale keď prichádzame k tomu, koľko by sme mali dať nášmu zboru, zvyčajne vyvstane otázka okolo viac či menej nepopulárnych „10 percent“. Mala by byť desatina normou pre kresťanské dávanie?

Desať percent?

Desatina, desiatok je cirkevný výraz pre desať percent. Je to množstvo, ktoré sa žiada od kresťana, aby ho dal pre svoj zbor? Ak máme na mysli, či to žiada Biblia, potom musíme povedať jasne nie. V NZ nie je žiadny taký priamy alebo nepriamy príkaz, aby 10 percent (čistých alebo hrubých) bolo štandardom pre kresťanské dávanie. Odkazy na normu 10 percent patria k SZ a sú zviazané s náboženskou, kmeňovou, ekonomickou a sociálnou štruktúrou Izraelského národa.

Izraeliti mali odložiť desať percent z každej svojej produkcie a obetovať ju Bohu. To slúžilo ako príjem pre Levitov, ktorí boli oddelení iba pre službu Bohu v chráme a na podporu najchudobnejších. Hlavné SZ pasáže: Lev 27:30-33; Nu 18:21-24; Dt 12:6-7; 14:22-29; 26:12.

Je potrebné poznamenať, že okrem desiatín sa požadovalo – a zbožný Izraelita to dodržiaval, aby sa prinášali Bohu prvotiny z úrody, stáda aj ľudí (tie však boli zástupne nahrádzané nejakým vhodným živočíchom); ďalej pravidelné obetné dary; nepravidelné obetné dary; a aby sa poskytovali almužny (milodary) chudobným. Zbožný Izraelita teda odvádzať pre potreby spoločenstva a bohoslužby oveľa viac ako 10 percent. Ďalej tu bol celý systém sviatkov a jubilejných rokov, kde sa naprávali nerovnosti. Zároveň to bolo prostredie, v ktorom neexistovalo delenie na svetské a náboženské, ako je to v modernej dobe.

Tieto nariadenia ohľadne desiatín nás nezaväzujú o nič viac ani menej než ktorékoľvek iné SZ nariadenia týkajúce sa jedla, rituálnej nečistoty a zvieracích obetí. Za nimi všetkými sú princípy,

ktoré nás učia spoznávať Boha, ktorý ich určil, varujú nás a napomínajú nás, ale kresťania už nie sú pod Mojžišovským zákonom. V tomto je NZ veľmi jasná (napríklad list Galatským).

V NZ sa desiatky spomínajú v Mt 23:33, Lk 11:42, Lk 18:10-13 a Hb 7:1-10. Stručné informácie o histórii desiatkov sú uvedené na strane 12.

Žiaľ, pravdu majú naši zboroví hospodári, ktorí hovoria, že cirkev by nemala žiadne finančné problémy, keby sme dávali "desiatky." Tým však hospodári len vyjadrujú, že cirkev má nielen finančné, ale aj oveľa hlbšie problémy. Kresťanskí veriaci sú však ľudia, v ktorých prebýva Svätý Duch a majú teda vnútornú motiváciu dávať štedro. Preto pýtať sa: "Koľko musím dať?" je zlá otázka. Prezrádza totiž, že dávam z prinútenia. Namiesto toho by sme sa mali pýtať: "Koľko môžem dať?" Dávať desať percent z príjmov je hádam dobrá zásada pre začiatok, ale pre mnohých je nedostatočná, ak pri nej zostanú. 10% z minimálnej mzdy alebo sociálnej dávky je totiž veľká obeť, ale 10% z mesačného príjmu 50 tisíc korún (2000 €) a viac, sotva možno považovať za kresťanské dávanie. Viacej o výhodách a nevýhodách desiatkov je na strane 14.

Povedať, že ak dávam 10%, ostatné patrí mne a môžem si s tým urobiť, čo chcem, tiež nie je kresťanské. Veď predsa všetko, čo mám, patrí Pánovi, ba aj sám seba mám vydať ako živú obeť jemu (R 12:1). Nehovoríme tu teda len o dávaní, ale o obetavom dávaní. Čo iné by mohlo byť našou zodpovedajúcou odpoveďou na Spasiteľovu obeť za nás? Takže v tomto zmysle správne otázky by mali znieť: Koľko si odoprieme, aby sme podporili núdzných, šírili evanjelium a budovali Kristovu cirkev? Kedy nám naozaj chýbalo to, čo sme dali? Ježišova výzva: "Predaj a rozďaj všetko!" iste neplatí pre každého, ale nezdá sa ani, žeby neplatila pre nikoho. Kresťanské ideály obetavého dávania sú tam, kde si na modlitbách stanovíme, koľko potrebujeme ku (skromnému) živobytiu a všetko ostatné, čo nám Pán Boh daruje, venujeme na jeho dielo.

Čo je ale zaujímavé, že ten istý princíp je aplikovaný v SZ aj NZ - že tí, ktorí sú oddelení pre Božie dielo, mali by mať zabezpečené svoje potreby od tých, ktorí prijímajú ich službu. A táto povinnosť sa má plniť pravidelne a verne.

NZ neurčuje žiadne percento. Ako zbor musíme zaistiť, aby tí, ktorí pracujú uprostred nás boli zabezpečení, čo je vecou elementárnej spravodlivosti. Krmíme predsa zvieratá, ktoré nám slúžia. Nepochybne aj tí, ktorí pracujú kvôli nášmu duchovnému úžitku majú tiež dostávať mzdu. V našom modernom svete to bezpochyby zahŕňa aj celú réžiu zborovej služby, t.j. energie, náklady na prevádzku nehnuteľnosti atď.

Pritom sa sotva dá považovať za obetovanie, ak podporujeme tých, z ktorých služby máme sami úžitok. To považuje Nová zmluva za našu samozrejmu povinnosť. "Pravé" kresťanské dávanie v tomto zmysle teda začína až vtedy, keď podporujeme pracovníkov evanjelia, ktorí sú v priekopníckych situáciách a začiatkoch práce, keď ich ešte nemôžu podporovať tí, ktorým slúžia.

Je ale smutnou skutočnosťou, že veľa kresťanov je vernejších v kŕmení svojich psov ako svojich kazateľov, misionárov, a iných zamestnaných služobníkov. Veľa, ak nie väčšina zborov zápasí s financiami. Dôvodom zvyčajne nie je problém s percentami, ale problém s vernosťou. Kresťania sa zvyknú pýtať „koľko?“. Mali by sme viacej pýtať „ako často?“. A odpoveď na to je jednoduchá: pravidelne a verne. To je NZ prístup k dávaniu pre zbor. Nie je to ani voliteľná vec, ani záležitosť kresťanskej slobody. Je to princíp.

Nevyužívame našu slobodu od zákona desiatkov na to, aby sme ospravedlnili svoje uhýbanie pred zodpovednosťou? Alebo zabezpečujeme iba seba a svoje rodiny tak štedro, že nič nezvýši na to, aby sme splnili svoje ďalšie zodpovednosti?

Používanie peňazí nás vždy privádza do kontaktu s ľuďmi a všetky naše kontakty a vzťahy s ľuďmi by mali byť so zámerom slúžiť im. To je zásada, na ktorej bol človek sformovaný Bohom. Túto zásadu ilustroval Ježiš, *ktorý je medzi vami ako ten, ktorý slúži* (Lk 22:27). Ak je našim hlavným cieľom pri kontaktoch s ľuďmi získavanie peňazí, je to sebecké, bez ohľadu na to, či sa jedná o naše zamestnanie, rodinu alebo cirkev. Preto my aj prostredníctvom našich peňazí, ktoré sú vo firme, investíciách, banke alebo peňaženke nesmieme mať hlavný motív v získavaní peňazí, ale v hľadaní spôsobov ako slúžiť všetkým ľuďom, zvlášť kresťanom a cirkevnému zboru. Obsiahlejšia poznámka k tomuto princípu je na strane 15.

No sú tu ešte ďalšie dve dôležité línie biblického učenia o peniazoch – zvlášť o dávaní. Sú to premieňajúce a oslobodzujúce princípy, ktoré idú ďalej ako len k nákladom na fungovanie zboru a k povinnosti platiť naše účty. Nakoniec tieto dva biblické postoje robia otázku „koľko?“ dosť povrchnou.

Partnerstvo

Jednou zo zaujímavých stránok NZ učenia o raste cirkvi je to, že to nie je cirkev/zbor, ktorý rastie. Ale je to evanjelium. Na miestach ako Kol 1:6 čítame o evanjeliu ako o dynamickej rastovej sile, ktorá sa uplatňuje vo svete a prináša ovocie všade, kde rastie. Pretože evanjelium je rastúci

projekt, sme partnermi vo veľkej a rozvíjajúcej sa korporácii. V ktorej nejde o zarábanie peňazí alebo o budovanie sídiel, ale o zvestovanie dobrej správy o zachraňujúcej Kristovej láske. A tak nie sme partnermi iba s veriacimi vo vlastnom zbore, ale patríme k celosvetovému „podniku“.

Partnerstvo v evanjeliu a zdieľanie spoločných vecí, hodnôt, zásav a nákladov nám približujú napríklad tieto pasáže:

Filipským 1:3-7 Pri každej rozpomienke na vás, vždy, v každej svojej modlitbe, keď sa s radosťou modlím za vás všetkých, ďakujem svojmu Bohu, že máte účasť na evanjeliu od prvého dňa až doteraz. A som presvedčený, že Ten, ktorý počal vo vás dobré dielo, aj ho dokoná až do dňa Krista Ježiša. Ako aj právom môžem takto zmyšľať o všetkých vás. Ved' aj keď som v putách, aj keď obraňujem a utvrdzujem evanjelium, nosím vás v srdci všetkých, ktorí ste spolu so mnou účastní milosti.

1:29-30 Lebo vám sa dostalo milosti pre Krista, aby ste nielen verili v Neho, ale aj trpeli pre Neho. Ved' je to pre vás ten istý boj, ktorý ste videli pri mne a o ktorom teraz počúvate.

2:19-30 Mám však nádej v Pánovi Ježišovi, že čoskoro pošlem k vám Timotea, aby som sa aj ja potešil správou, čo je s vami. Ved' nemám nikoho iného, kto by tak zmyšľal a tak úprimne sa staral o vás, lebo všetci ostatní hľadajú len svoje, a nie to, čo je Ježišovo Kristovo. Ale o ňom viete, že sa osvedčil, ved' ako syn s otcom pracoval so mnou v službe evanjeliu. A tak mám nádej, že ho budem môcť poslať k vám hneď, len čo sa dozviem, čo bude so mnou. Áno, pevne verím v Pánovi, že aj ja skoro prídem. Uznali sme však za potrebné poslať k vám Epafrodita, svojho brata, spolupracovníka a spolubojovníka, ktorého ste poslali, aby mi poslužil v núdzi; lebo už túžil po vás všetkých a trápil sa, keďže ste sa dopyčuli, že bol chorý. Lebo aj bol chorý a už blízky smrti, ale Boh sa zmiloval nad ním, a nielen nad ním, ale aj nado mnou, aby som nemal zármutok nad zármutok. Preto tým skôr som ho poslal, aby ste ho opäť uvideli a radovali sa, a ja aby som mal menej trápenia. Prijmite ho teda v Pánovi s veľkou radosťou a uctite si takýchto ľudí. Lebo on sa v práci pre Krista priblížil až k smrti a aj život si vystavil nebezpečenstvu, aby doplnil, v čom ste mi vy nemohli dostatočne poslužiť.

4:1 A tak, bratia moji túžobne milovaní, moja radosť a veniec, takto stojte v Pánu, milovaní.

4:10-20 Veľmi som sa zaradoval v Pánovi, že sa už zase raz rozvila vaša starostlivosť o mňa. Ved' ste aj mysleli na to, ale nebolo príležitosti. Nehovorím to preto, že mám nedostatok; lebo ja som sa naučil pristať na tom, čo mám. Viem sa aj uskromniť a viem aj v hojnosti žiť. Už som vo všetkom možnom pocvičený: sýty byť aj hladovať, hojnosť mať i núdzu trpieť. Všetko môžem v Kristovi, ktorý ma posilňuje. A predsa ste dobre urobili, že ste sa ma ujali v mojej tiesni. Ved' aj vy, Filipskí, viete, že odkedy som začal zvestovať evanjelium a odišiel som z Macedónie, ani jeden cirkevný zbor ničím neprispel na moje výdavky a príjmy, jedine vy. Áno, aj do Tesaloniky ste mi raz, aj druhý raz poslali, čo som potreboval. Nie, že by som túžil po dare, ale túžim po ovoci, ktoré sa rozmnožuje pre vaše dobro. Mám dosť všetkého, mám aj navyše; som hojne zaopatrený tým, čo som prijal od vás po Epafroditovi; je mi to ako Bohu milá, príjemná obeť rozkošnej vône. Mój Boh však uspokojí všetky vaše potreby podľa svojho bohatstva v sláve Krista Ježiša. Bohu a nášmu Otcovi sláva na veky vekov.

Tento partnerský princíp môže byť našim dôležitým korektívom pri premýšľaní o cirkvi a dávaní. Aj keď sme verní v naplňaní potrieb nášho zboru, je ľahko možné že plníme túto povinnosť sucho a bez nadšenia. Ale ak sa zastavíme a rozpomenieme na partnerský princíp, to nás oslobodí od takého prístupu. Pozdvihne to naše oči od našich podlžností (ktoré sú dôležité) k hlbokému spoločenstvu, do ktorého sme zapojení: evanjelium šíriace sa po celej zemi.

Podobne ako Filipskí kresťania vyjadrili svoje partnerstvo s Pavlom finančnou podporou pre neho, aj my by sme mali pozerať okolo seba, aby sme videli ako môžeme využiť naše peniaze na podporu rastu evanjelia. Môže to byť rozšírenie práce zboru, otvorenie novej práce, podpora iného zboru alebo zahraničnej misie – možností je veľa. Pozrime sa ešte na druhý dôležitý princíp.

Štedrosť

Apoštol Pavol nerozvíjal partnerstvo len so zborní, ktoré sám založil. Mal silný zmysel pre solidaritu so všetkými bratmi a sestrami po celom svete. Keď kresťania v Judsku trpeli núdzou kvôli hladomoru, Pavol organizoval pre nich zbierku v zboroch okolo Stredozemného mora. Z toho sa môžeme veľa naučiť o dávaní a prijímaní.

Praktický princíp pre dávanie: – pribežné:

1 Korintským 16:1-4 So zbierkou pre svätých urobte aj vy tak, ako som prikázal cirkevným zborom v Galácii. Nech každý z vás každú nedeľu odloží, čo mohol usporiť, aby sa zbierky nekonali práve vtedy, keď prídem. Keď prídem, pošlem tých, ktorých uznáte za hodných, s listom do Jeruzalema zaniest' váš milodar. Ale ak by bolo vhodné, aby som išiel i ja, pôjdu so mnou.

Preventívne opatrenia: – dôveryhodní ľudia, transparentnosť, informovanosť:

2 Kor 8:20- 21 ale varujeme sa pritom, aby nás nikto neupodozrieval pri tejto hojnej zbierke, ktorú spravujeme. Staráme sa totiž, aby (všetko) bolo dobré nielen pred Pánom, ale aj pred ľuďmi.

Motivácia pre dávanie:

2 Korinským 8:1-15 Chcem, bratia, aby ste vedeli o milosti Božej, ktorej sa dostalo macedónskym zborom, že v mnohých skúškach súženia hojnosť ich radosti a ich veľká chudoba rozmnožila bohatstvo ich štedrosti. Dosvedčujem, že dali podľa možnosti aj nad možnosť. Sami od seba a veľmi naliehavo nás prosili, aby sa mohli zúčastniť na dobročinnosti a na službe svätým. Áno, nad naše očakávanie aj samých seba oddali predovšetkým Pánovi a z vôle Božej potom aj nám. Preto sme napomenuli Tita, aby toto dielo lásky medzi vami aj dokončil, ako ho započal. A vy ako sa rozhojňujete vo všetkom: vo viere a reči, v poznaní a všetkom snažení aj v láske, ktorú sme vzbudili vo vás, tak sa rozhojnite aj v dobročinnosti. Nevravím to ako rozkaz, ale horlivosťou iných skúšam aj úprimnosť vašej lásky. Ved' poznáte milosť nášho Pána Ježiša Krista, že hoci bol bohatý, schudobnel pre vás, aby ste vy zbohatli Jeho chudobou. Len radu vám dávam v tomto, ved' to je prospešné vám, ktorí ste už vlani začali nielen skutkom, ale aj dobrou vôľou; dokončte teda teraz dielo, aby tak vašej ochotnej dobrej vôli zodpovedal aj výsledok podľa toho, čo máte. Lebo keď je ochota, vítaná je podľa toho, koľko kto má, a nie podľa toho, čo nemá. Ved' nejde o to, aby sa iným ulavilo a vám priťažilo, ale aby bola rovnosť. Vaša terajšia hojnosť nech pomôže ich nedostatku, aby ich hojnosť pomohla nedostatku vášmu, a tak nastala rovnosť; ako je napísané: Kto mal mnoho, nemal navyše, a kto málo, nemal nedostatku.

2 Korinským 9:6-15 Toto však hovorím: Kto skúpo rozsieva, skúpo bude aj žať; kto však hojne rozsieva, hojne bude aj žať. Každý (nech dá), ako si umienil v srdci, nie z neochoty alebo z prinútenia; lebo ochotného darcu miluje Boh. A Boh má moc vo všetkom rozhojniť pri vás svoju milosť, aby ste vo všetkom mali vždy dostatok všetkého (pre seba), aj nadbytok pre každý skutok, ako je napísané: Rozsypal, dal chudobným, jeho spravodlivosť trvá naveky. A Ten, kto rozsievачovi dáva semeno i chlieb, aby mal čo jesť, dá a rozmnoží vaše osivo, dá vzrast plodom vašej spravodlivosti, a vo všetkom budete obohatení na všemožnú štedrosť, ktorá skrze nás pôsobí vďačnosť Bohu. Lebo táto služba lásky nielenže dopĺňa nedostatky svätých, ale rozmnožuje aj vďačnosť mnohých k Bohu. Ved' keď sa dokazujete v tejto službe lásky, oslavujú Boha, že sa poslušne priznávate k evanjeliu Kristovmu a štedro sa delíte s nimi a so všetkými. Modlia sa za vás, túžia po vás pre nesmiernu milosť Božiu vo vás. Vďaka Bohu za Jeho nevýslovný dar!

Tieto skvelé verše v 2Kor 8-9 sú všetky ešte úchvatnejšie kvôli ich paradoxu – hovoria o túžbe mať výsadu dávať peniaze – čo nie je bežná túžba. Hovoria o Ňom, ktorý sa stal chudobným, aby sme my zbohatli Jeho chudobou. Hovoria o Bohu, ktorý odpláca štedrému darcovi ešte viac, takže on či ona môže dať ešte viac.

Tento posledný paradox je asi najhlbší zo všetkých: Kľúč k pravému bohatstvu nie je v hromadení bohatstva, ani v utrácaní pre naše potešenie, ale v jeho odovzdávaní. Boh žehná štedrého, ochotného, radostného darcu tým, že mu poskytne viac zdrojov aj príležitostí k dávaniu. Tým, že sa stávame podobní Kristovi, ktorý odložil bohatstvo neba, aby sme ho nakoniec mohli užívať s Ním, dostali sme oveľa viac než kedykoľvek môžeme dať.

Tento paradox sa odráža aj v Prísloviach, napríklad 11:24 *Niektor dáva priehrstím, a ešte mu pribúda, niektor šetri viac, ako sa patrí, a má nedostatok. Dobročinný človek bude bohato nasýtený, kto občerství, bude občerstvený. Ľudia zlorečia tomu, kto zadržáva obilie, ale požehnanie padá na hlavu toho, kto predáva obilie.* (Pozri tiež Príslovia 19:17, 22:9.)

Ak si osvojíme tieto postoje partnerstva a štedrosti, radikálne to zmení spôsob akým uvažujeme o našich peniazoch a ich používaní. Budeme hľadať príležitosti vo vlastnom zbore aj mimo neho, aby sme prispeli svojimi peniazmi v záujme veľkého diela evanjelia. Bude to pre nás výsada podporovať našich bratov a sestry finančne, či doma alebo mimo, či potrebujú jedlo, alebo viacej spolupracovníkov evanjelia.

Ak rozumieme evanjeliu Božej milosti pre nás v Ježišovi Kristovi, premení to celý náš pohľad na peniaze. Rovnako ako všetko iné v živote, aj peniaze budú príležitosťou napodobňovať Krista, budú príležitosťou dávať, aby sa druhí stali bohatými.

Čo keby?

Čo keby sme začali hovoriť o peniazoch inak ako doteraz? K akej zmene by to viedlo, keby ...

- sme identifikovali konzumerizmus ako jednu zo silných modiel našej doby a rozhodli sa vzdorovať tejto modle?
- sme spoznali/pochopili, že prílišné súkromie a individualizmus posilňuje vplyv tejto modly na náš život a keby sme odmietli tieto kultúrne zábrany?
- sme hovorili otvorene a pravidelne o našich financiách s dôveryhodnými priateľmi, prelamujúc tabu uvalené na takúto konverzáciu?
- tieto rozhovory preskúmali ako získavame svoje peniaze, naše postoje k nášmu majetku, naše hodnoty a priority, náš životný štýl, naše rozhodnutia ohľadne miňania a sporenia?
- sme diskutovali koľko dať a komu, ako sledovať naše dávanie a kedy robiť zmeny?

- sme si navzájom pomáhali prejať dôsledky toho presťahovaním sa do menších domov alebo do inej štvrte či regiónu?
- sme sa rozhodli, že naše kapitálové zdroje a rovnako náš príjem bude daný k dispozícii tým, ktorí to potrebujú?
- sme považovali peniaze vynaložené pre náš vlastný zbor skôr za predplatné (ako členské v klube), než za skutočné dávanie, keďže si platíme naše vlastné pastoračné zaopatrenie, priestory na stretávanie a aktivity?
- sme viac nepožadovali daňovú úľavu za príspevky na tieto účely, keďže to nie sú dary na skutočnú charitu, ale iba spôsob financovania výhod pre darcu?
- sme vedeli, že tí, s ktorými zdieľame naše úmysly, nádeje a obavy by boli čestní, ale nie odsudzujúci; vytrvalí, ale nie dotieraví; citliví a aj odvážni?
- takéto priateľstvo a rozhovory zahŕňalo aj vzájomnú zodpovednosť s tým, že každý zúčastnený môže rozdávať aj prijímať rady a povzbudenie?

Čo keby naše zborové spoločenstvo malo podporovať tento prístup k financiám? Čo keby ...

- sme sa stali spoločenstvom s proti-kultúrnymi reflexami, ktoré odmieta modlu konzumerizmu?
- náš zbor poskytoval vyučovanie a školenie, aby nás naučil biblicky premýšľať o finančných otázkach, a aby rozvíjal také schopnosti a hodnoty, ktoré sú potrebné na vznik priateľstiev, kde sa o tom bude dať diskutovať?
- sme študovali také biblické princípy ako *jubilejný rok* a *koinónia* a pýtali sa, ako by sme to mohli tvorivo a postupne uplatňovať u nás?
- sme sa ujali dôkladného auditu našich zborových priestorov a našli spôsoby ako znížiť náklady a menej poškodzovať životné prostredie?
- sme sa pýtali, či naozaj potrebujeme tieto priestory, alebo prinajmenšom či by sme ich nemohli zdieľať s iným spoločenstvom?
- sme dali priestor návrhom iných predtým ako sa rozhodneme minúť peniaze na vylepšenie nášho zariadenia – členom zboru v chudobnej oblasti, bezdomovcom, utečencom?
- sme sa pýtali, či naozaj potrebujeme všetkých našich platených zamestnancov – a či by sme nemohli znížiť naše náklady spoločným investovaním väčšieho množstva času do misie a služby?
- sme sa rozhodli podporovať zamestnanca v nejakom chudobnejšom zbore namiesto prijatia nového zamestnanca do nášho zboru?
- sme sa rozhodli považovať za vedúceho v zbore len toho, kto je známy ako priateľ chudobných?
- sme sa rozhodli dať na pomoc pri pohromách alebo na rozvojové projekty stovky tisíc korún z nášho stavebného fondu?
- sme jasne rozlišovali medzi (a) peniazmi danými našimi členmi na podporu zamestnancov, objektov a programov a (b) peniazmi danými pre ľudí a aktivity mimo náš zbor?

Čo keby sme začali aplikovať viacej týchto princípov v živote nášho zboru? Čo keby ...

- sme sa cítili dostatočne bezpečne v našich priateľstvách a boli dostatočne otvorení v našich postojoch, aby sme začali ukazovať na nerovnosť v našom vlastnom zbore?
- sme mali objaviť spôsoby ako začať prerozdeľovanie zdrojov medzi našimi členmi tak, aby tí, čo majú viacej ako potrebujú, mohli prispievať tým, čo majú menej ako potrebujú?
- sme mali predať svoj prebytočný objekt a výtazok dať chudobným, aby sme mohli pravdivo povedať, že medzi nami niet núdneho človeka?
- sme dali kolovať košíky na zbierku a vyzvali tých, čo chcú dať, aby do nich dali, a tých, čo potrebujú, aby si z nich vzali?
- sme vytvárali spoločenstvo so spoločným mešcom, aby sme hlbšie preskúmali cvičenie v zdieľaní a zodpovednosti a pomohli ostatným z nás v tom pokračovať?
- sme povzbudili skupinky k zdieľaniu svojich zdrojov, aby sa uvoľnili prostriedky pre službu a misiu?

- sme znovuobjavili službu diakonov ako tých, ktorí rozdeľujú zdroje pre chudobných?
- sme mali pracovať na tom, aby sme sa stali nezadlženým spoločenstvom takým spôsobom, že pomôžeme ľuďom v dlhoch?
- sme urobili ďalší krok a našli vhodné spôsoby ako vyplatiť svoje hypotéky a uhrádzať hlavné výdavky bez rizika budúcich dlhov?

Čo keby sme vnímali finančné záležitosti ako dôležitý rozmer nášho poslania v konzumnej a v dlhmi ťahanej spoločnosti? Čo keby ...

- sme rozšírili tento spôsob zdieľania našich zdrojov na naše okolie – na tých, čo sú na okraji zboru alebo mimo neho?
- sme sa stali známymi ako spoločenstvo, ktoré berie finančné záležitosti vážne a boli sme schopní venovať viacej ako len účasť (alebo napomenutie) zadlženým?
- sme sa rozhodli radšej riskovať, že nás podvedú, než odmietnuť pomoc?
- sme objavili spôsoby ako otvoriť naše domy bezdomovcom?
- sme pozvali iných nasledovať Toho, ktorý oslobodil dlžníkov a vyzval ich, aby aj oni oslobodili druhých?
- sme vyslali tímy pre založenie zborov, ktoré by sa mali zaopatriť tak, že budú spoločne užívať svoje zdroje?
- sme nadviazali silnejšie spojenie s inými zbormi v iných oblastiach našej krajiny alebo sveta a spolu objavili ako zdieľať duchovné a materiálne zdroje bez závislosti alebo paternalizmu?
- sme jeden druhého povzbudzovali k podpore a hlasovaniu za politikov, ktorí sú naklonení chudobným?

Čo keby ...

- chudobní mali pochopiť, že evanjelium je dobrá správa a spoznať, že náš zbor zosobňuje túto dobrú správu?
- sme zistili, že tento druh zdieľania je vzrušujúci, oslobodzujúci a radostný?

*

Stručné dejiny desiatkov

Pohania

Prax hojne rozšírená v náboženstvách mnohých pohanských národov. Hovoríme o desiatkoch odvádzaných božstvám (Apollón, Artemis, Athéna, Héra, Herkules, Niké, Poseidon, Zeus), alebo na náboženské účely (stavba a prevádzka chrámov): Babylónia, Egypt, Južná Arábia, Rím, Grécko.

Je možné, že patriarchovia Abrahám aj Jakob, ktorí žili v pohanskom prostredí, práve odtiaľ zobrali inšpiráciu k odvedeniu desiatku aj keď ich k tomu Boh nevyzval. Zrejme považovali desiatky za adekvátnu obeť, ktorú by od nich mohol požadovať Boh, v ktorého uverili.

Obdobie pred vydaním zákona

V Písme nachádzame dve zmienky o dávaní desiatkov. Abram, po víťazstve nad štyrmi kráľmi sa stretol s Melchisedekom, ktorý bol kráľom Sálema a Božím kňazom: *A Abrám mu dal desiatok zo všetkého* Gn 14:20.

- Bol to desiatok z koristi, asi nie z jeho úrody alebo majetku. Zahŕňal zrejme aj ženy a deti.
- Dal desiatok kňazovi, nie levitovi. Leviti ešte nežili.
- Dal desiatok jednorázovo.
- Dal ho dobrovoľne z vlastného popudu - nebolo to na žiadny príkaz.

Druhá zmienka je spojená s Jákobom, ktorý sa v Bét-el stretol s Bohom a sľúbil mu: *...a zo všetkého, čo mi dáš, budem ti presne odvádzat' desiatky* Gn 28:20.

- Jakob sľúbil dávať desiatok z vlastného popudu.
- Nevieme ako a komu ich dával/dal, lebo leviti neexistovali.

Obdobie Mojžišovho zákona

Desiatky ustanovené Božím nariadením. Z piatich miest, ktoré hovoria o ustanovení desiatkov (Lev 27:30-33, Nu 18:21-24, Dt 12:6-7, 14:22-29, 26:12) vidíme, že tieto prevažne naturálne dávky užívali: kňaz, levita, obetujúci (!), cudzinec, sirota, vdova.

Desiatky neboli určené na stavbu, opravu ani údržbu chrámu.

1Sam 8:15.17 Prorok Samuel oznamuje, že kráľ bude brať od Židov desiatky – naturálne.

Spomína ich aj Nehemiáš (10:37, 12:44, 13:12), Ámos (4:4) a nakoniec Malachiáš (3:7-10). Je to slovo k Židom pred milosťou NZ.

Obdobie milosti – Ježišovo učenie

Ježiš o nich hovorí trikrát: Mt 23:33 a Lk11:42 – napomenutie farizeov a zákoníkov; Lk 18:10-13 v podobenstve a farizeovi a publikánovi.

- Pán Ježiš hovoril o desiatkoch málo a aj to len v súvislosti s farizejmi a zákonníkmi.
- Pán Ježiš nezrušil ustanovenie, že desiatky má jesť levita, obetujúci, sirota, vdova, cudzinec.
- Pán Ježiš spomína desiatky z rastlín. Nezmenil obsah desiatkov na peniaze.
- Ježiš učeníkov nikdy nenapomenul, že nedávajú desiatok.
- Ježiš neprikázal kresťanom dávať desiatky.
- Ježiš nepovedal nič o tom, že desiatky sa majú dávať kresťanským apoštolom, kazateľom a starším.

Pri argumentácii, že Ježiš neprišiel zákon zrušiť, ale naplniť môžeme rovnako argumentovať z Rim 10:4 *Koniec zákona je totiž Kristus, aby sa spravodlivosti dostalo každému veriacemu.*

Obdobie ranej cirkvi

Text v Hb 7:9 je posledným výskytom slova „desiatok“ v Biblii. Cirkev v období po vzkriesení Pána Ježiša nasledovala svojho Majstra a rovnako ako On neučila kresťanov dávať desiatky. Ale aplikovala kristovský príklad dávania – všetkého, aj seba, ochotne. Je tu veľa zmienok o daroch a almužnách aj zbierkach, ale k desiatkom sa raná cirkev nehlási ani nevyzýva.

Apoštol Pavol, zakorenený pravoverne v SZ, používa analógie SZ v NZ, ale nikdy nie o desiatkoch.

Chudobná a perzekvovaná cirkev v prvých troch storočiach bola mocným svedectvom okolitému pohanskému svetu svojou štedrosťou v poskytovaní pomoci chudobným skrze almužny.

- R. 313 sa Milánskym ediktom cisára Konštantína kresťanstvo stáva rovnoprávnym náboženstvom. V cirkvi začína nešťastné delenie na klérus a ľud. Zároveň začína pokukovanie po desiatkoch.
- Augustínus Aurélius patrí k prvým učiteľom, ktorí považovali desiatky za platné aj pre kresťanov.
- Od 5. st. sa stáva pravidlom, že z príjmov cirkvi (výnosy z majetkov), ktoré mal v rukách biskup, už nešla väčšina chudobným, ale kňazom.

Vznik „kresťanských“ desiatkov

R. 567 na synode v Tours prišli biskupi s návrhom, aby sa financie na pomoc chudobným získali desiatkami z výnosov. Väčšina však pripadla na obživu klerikov a neskôr sa už vyučovalo, že celý desiatok patrí iba klerikom. RKC sa na svojom teritóriu nehanbila vymáhať desiatky aj od nekresťanov, židov a pod.

Popri veľkých feudálnych dávkach boli cirkevné desiatky pre ľudí veľkou záťažou. Neodvádzanie desiatkov cirkvi bolo trestané exkomunikáciou. Vymáhanie desiatkov však spôsobovalo chudobu ľudí, nepokoje, povstania a vojny. Napriek tomu to cirkev presadila.

- V 13. storočí Tomáš Akvinský svojou náukou podporil katolícky prístup. Ale k neplatičom desiatkov zaujal veľkorysé stanovisko ako málokto.
- Hnutie Valdenských kresťanov a niektoré podobné protestné hnutia odmietli majetky, desiatky a iné nebiblické nánosy na kresťanstve a evanjeliu.
- Jan Hus sa otvorene hlásil k Viklefovmu učeniu, že desiatky sú len almužny – teda dobrovoľné dary a pre chudobných. Husiti pri všetkej ich kontroverznosti odmietli desiatky.
- Toto zastával aj Petr Chelčický, duchovný otec Jednoty bratrské, ktorá sa rozišla s rkc. Jednota odmietala desiatky a ich duchovní pracovali.
- Desiatky sa používali k financovaniu vojska aj križiackych výprav.

Reformácia

- Luther prekvapivo toleroval desiatky, tvrdo vystupoval proti hnutiam (najmä roľníckym), ktoré odmietali bremeno desiatkov.
- Anglikánska cirkev, oddelená od rkc, tiež zachovala desiatky.
- Protestanti, tolerovaní v katolíckych krajinách v 16. 17. st. (Francúzsko, Čechy, Slovensko, Maďarsko) museli odvádzať desiatky katolíckym kňazom.

Zrušenie desiatkov

- Najprv kvakeri a neskôr anglickí puritáni, ktorí sa usadili v Severnej Amerike významne prispeli k zrušeniu cirkevnej dane v amerických štátoch (1786).
- V 18. a najmä v 19. storočí boli vplyvom osvietenstva desiatky zrušené aj vo väčšine európskych civilizovaných krajín (Francúzsko, Švajčiarsko, Portugalsko, Španielsko, Írsko, Škótsko, Poľsko, Taliansko). V Rakúsko-Uhorsku 1848 a v Anglicku až v 1936(!).

Nečakaný návrat

Zatiaľ čo v Európe bola rkc donútená vzdať sa desiatkov, v USA v 19. st. došlo k ich návratu. Začali s tým mormoni, nasledovali ich adventisti.

V roku 1906 sa v USA sformovalo letničné hnutie. Letničné a charizmatiké hnutie síce nezaviedlo povinné odvádzanie desiatkov, ale sústavne a systematicky o tom vyučuje. Ak by v niektorých charizmatikých zboroch hovoril kresťan proti desiatkom, hrozí mu, že bude exkomunikovaný.

Pričinením amerických misionárov boli desiatky zvestované a zavedené aj v niektorých európskych denomináciách.

Skutočne, záujem o desiatky sa významne zvýšil v posledných rokoch. V polovici 20. storočia sa objavila záplava kníh, brožúr, traktátov a kázni o dôležitosti desiatkov a o úžitkoch vyrastajúcich z tohto systému. Dopad tohto učenia o desiatkoch a napomínanie k dávaniu, ktoré ho sprevádza, je značný. Zbory, vodcovia zborov a celé denominácie uvítali s prekvapivo malým odporom systém desiatkov a vyučujú ho ako normu pre nových členov a pre ďalšiu generáciu. Nabádajú svojich členov dávať desatinu zo svojich príjmov ako znamenie poslušnosti Bohu a oddanosti svojmu zboru. Najmä zbory s evanjelikálnou a charizmatikou teológiou nadšene adoptovali desiatky ako znamenie verného učenia. Tak sa veľmi výrazne zvýšil objem peňazí od tých, čo dávajú na

základe týchto dôvodov. Desiatky sú obhajované aj v mnohých nezávislých spoločenstvách. Deje sa to poväčšine na miestnej úrovni a dobrovoľne. No je na tom smutné to, že sa tak robí bez starostlivého skúmania nespravodlivého systému desiatkov v kresťanských dejinách a bez starostlivého výkladu biblických a teologických základov na ktorých by mali desiatky spočívať.

Hoci výslovných biblických odkazov na desiatky je málo, a obzvlášť v NZ, týmto miestam je pripisovaný paradigmatický význam v biblickom učení o peňažných záležitostiach. Princíp desiatkov, hoci tam nie sú vôbec zmienené, sa potom hermeneuticky a exegeticky nenáležite prikladá ako šablóna na všetky tieto miesta (vzťah bohatých a chudobných, vzory pre užívanie a dávanie, sociálne štruktúry, životný štýl, spravodlivosť).

Pre mnohých ľudí, zvlášť chudobných a tých, čo majú zle platenú prácu a malý príjem, sú desiatky zlou správou. Pre nich sú desiatky skôr útlakom ako oslobodením; sú skôr zdrojom úzkosti ako radosti, sú viac vyjadrením zákonníctva ako milosti. Lenže ak evanjelium znamenalo dobrú správu práve aj pre chudobných (Lk 4:18-20), potom tu niečo nie je v poriadku.

Dôvody pre desiatky:

- Sú jednoduché – hoci len na prvý pohľad (napr. 10% z hrubého či čistého príjmu a pod.?)
- Zdajú sa byť spravodlivé, lebo nehovoria o sume, ale o percente (no majú regresívny trend)
- Sú tu oddávna (ale s akou škodou v kresťanských dejinách).
- Sú systematické, nie príležitostné ani spontánne (ale degenerujú na „predplatné“ v zbere).

Ťažkosti s desiatkami:

- Majú tendenciu k zákonníctvu (na rozdiel od milosti a dobrovoľnosti).
- Spočívajú na neprimeranej hermeneutike (nesprávne princípy výkladu) a exegéze.
- Sú propagované prostredníctvom pochybných významov (požehnanie a kliatba).
- Sú často spojené s nekompletným pohľadom na správcovstvo zverených vecí (obchádzajú otázky napr. ako boli peniaze získané; ako bolo použitých oných 90%? atď.)
- Posilňujú individualizmus – je to len medzi tebou a Bohom (naozaj? v našej kultúre – aj v zboroch sa nehovorí o tom, koľko zarábame a koľko dávame – ale je to biblicky ospravedlniteľné?)
- „Predplatné“ za služby zboru sa členmi nesprávne chápe ako na obeť.
- Sú nespravodlivé (sú dobrou správou pre bohatých, ktorým aj tak dosť ostane; biblický koncept desiatkov myslel práve na chudobných).
- Nie sú dosť radikálne pre Božie kráľovstvo.

Desiatky sú biblickým konceptom, ale nie kresťanským.

SZ koncept, ktorý je súčasťou cirkvou opomínaný, ale Kristom bol renovovaný, je *Jubilejný rok* (siedmy a päťdesiaty). Vtedy sa všelijako koncentrovaný kapitál (najmä pozemky) vrátil do rúk pôvodných vlastníkov alebo ich dedičov. Toto má odozvu v NZ cirkvi - v jej *koinónii*.

V histórii sa môžeme stretnúť s tromi hlavnými druhmi desiatkov. Prvými sú tie, o ktorých hovorí Biblia, druhými sú katolícke desiatky, ktoré boli dávané (a brané) od polovice 6. až do 19. storočia a poslednými sú desiatky, ktoré sa dávajú dnes v niektorých cirkvách a sektách. Rozdiely medzi nimi sú v tabuľke:

DESIATKY	BIBLICKÉ	KATOLÍCKE	DNEŠNÁ PRAX
OBSAH	Naturálie; obmedzene vyplatenie peniazmi	Naturálie a peniaze	Peniaze
DÁVAJÚCI	Židia	Katolíci, protestanti, Židia	Kresťania a sekty
PRÍJEMCA	Leviti a chudobní	Chudobní a kazatelia	Iba kazatelia
TERMÍN DÁVANIA	V priebehu žatvy	Po žatve alebo každý mesiac v peniazoch	Každý mesiac
MÔŽE Z NICH JEŠŤ DÁVAJÚCI?	Áno	Nie	Nie
ŠPECIFIKÁ	Nie sú pre kresťanov	Financovanie blahobytu cirkvi a krížových výprav	Nie sú určené pre dávajúceho a primárne ani pre chudobných

Kresťanská služba druhým svojimi peniazmi a majetkom

Napríklad, ak máme pozemok, na ktorom plánujeme investovať, prvoradým nesmie byť zámer zarobiť na tom; ale musíme si klásť otázku, ako prostredníctvom vhodnej výstavby na pozemku poslúžime občanom. Podobne ak dávame do prenájmu nehnuteľnosti, musíme pri uzatváraní zmlúv s nájomníkmi myslieť nie v prvom rade na to ako na nich zarobiť, ale ako im poslúžiť, pretože Božou prozreteľnosťou sme dostali túto príležitosť. Nemáme sa zbaviť nájomníkov preto, že nám táto služba nie je príjemná. Ak podnikáme, naše podnikanie musí byť vedené užitočnosťou pre našich zákazníkov. Podobne riaditelia spoločnosti nemajú mať primárny záujem na veľkosti zisku, ktorý predložia vo výročnej správe akcionárom, ale musia myslieť na ľudí, s ktorými prichádza ich spoločnosť do kontaktu prostredníctvom svojej činnosti. Toto všetko neznamená, že nemáme zarábať peniaze. Pravdaže musíme vytvoriť určitý zisk ak chceme zabezpečiť svoje domy a rodiny a ak chceme mať peniaze na ďalšie investície v prospech našich spoluobčanov. Ale Boh žiada, aby prvoradý zámer a motivácia našich krokov vo vzťahu k druhým ľuďom nesmie byť zarábanie, ale služba ostatným tak, aby sme mali sami na živobytie a zároveň aby sme mohli podporovať rozvoj okolia. Peniaze, ktoré máme, alebo majetok, ktorý vlastníme, je jednoducho časťou Božieho stvorenia, za využívanie ktorého máme zodpovednosť. A využívať ho musíme podľa povahy nášho Boha, ktorý náš majetok stvoril. Jeho využívanie nás privedie do kontaktu s ľuďmi a pravým motívom je služba týmto ľuďom. D.B.Knox

Prečo ľudia s nižšími príjmami dávajú zvyčajne viac?

Preto, že oni majú inú štruktúru výdavkov. Inak mŕňajú. Väčšinou nemajú toľko úverov a plánov a toho, čo chcú zafinancovať (školy pre deti, nový dom, moderné vybavenie domácnosti, dovolenka, atď.). Na porovnanie postreh sociológa:

„Prieskumy dokazujú, že ľudia s nižšími príjmami žijú omnoho spotrebnejšie ako tí s istejším finančným zázemím. Dievčina, ktorá zarába 14-tisíc čistého, si uvedomuje, že po zaplatení nájmu a životných potrieb z toho neušetrí nič, takže pokojne minie tri tisícky na blúzky. Žena, ktorá zarába 30-tisíc, by za ne toľko nedala, pretože má úplne inú štruktúru výdavkov. Podľa teórie nákupného košíka ľudia s vyššími príjmami investujú, zapaľujú sa pôžičkami a majú často menší rozpočet na spotrebu ako tí, čo zarábajú do 20 000,“ hovorí sociológ Štefan Topoľský.

Časopis Eva č.1/2008

Povedali o desiatkoch

Stuart Murray:

Nesúhlasím s desiatkami a verím, že je toho veľa, čo je zlé na tejto praxi aj na spôsobe akým je obhajovaná. Moje pevné presvedčenie je, že desiatky boli škodlivým a nespravodlivým systémom počas mnohých storočí; že sú založené na vážne chybnom výklade biblickeho učenia; že bránia pozornej účasti na rozbere oveľa širšej biblickej témy, ktorá sa týka narábania so zdrojmi; že pestujú ne-pomáhajúcu prax medzi kresťanmi; že sú dobrou správou skôr pre bohatých ako pre chudobných; a že tí, ktorí v posledných desaťročiach dychtivo prijali desiatky, mali by dobre prehodnotiť svoje rozhodnutie.

John Stott:

Dávať desatinu z príjmu je minimum kresťanovej povinnosti a cirkev a jej poslanie trpí, ak sa tento záväzok neplní.

Billy Graham:

Opätovné odhalenie Božích princípov o peniazoch a desiatkoch môže zrevolucionizovať cirkev.

Vlado Fajfr:

Niet najmenších pochýb o tom, že starozákonné zaslúbenia platia dodnes. Zaslúbenie z Mal 3:6 platí aj dnes, aj keď prídu všelijaké nepredvídané výdaje. Môj Pán ma preveruje, či dávam naozaj ochotne a s radosťou. Pretože poslúcham Božie slovo, robím to, čo sa Bohu páči a plne sa spolieham na jeho zaslúbenia.

Ludovít Fazekaš:

V Novom zákone nejde o menej ako o desiatky, ale vždy len o viacej. Nový Zákon sa pýta len na to, čo dáme nad desiatky ako „obetu, ktorá nás bolí“. Boh nám nedal zvyšnú vec a od nás neočakáva almužnu.

Blahoslav Košťák:

Nariaďovať platenie desiatkov duchu Novej zmluvy odporuje. Dávať je blahoslavené, ale nie predpísané (Sk 20:35). Nenechajme si brať slobodu dobrovoľnosti. Ochotného darcu miluje Boh (2K 9:7).

Literatúra a zdroje:

Biblia; citáty z Pisma sú podľa Evanjelického prekladu z programu Theophilos
Cash Values, Money, *Tony Payne*, St Matthias Press, Sydney, London, 1993
Beyond Tithing, *Stuart Murray*, Paternoster Press, 2001
Business for the glory of God, *Wayne Grudem*, Crossway Books, Wheaton, Illinois, 2003
New Dictionary of Christian Ethics & Pastoral Theology, IVP, 1995
Systematic Theology, *Wayne Grudem*, Zondervan, 2000
Ako žiť, *Ludovít Fazekaš*, ZEC, Banská Bystrica, 2000
The Christian and money, *D.B.Knox*, in: The Briefing, September 2000 (č. 241), str.11
Your money and your heart, *Al Stewart*, in: The Briefing, October 2007 (č. 349), str.16
Dějiny desátků, *Jiří Doležel*, vlastným nákladem autora, Ostrava, 2001
Dávajme a verme!, *Ján Henžel*, referát na konferenciu CB
Desátky a lid Nové smlouvy, *Lubomír Ondráček*, in: Život víry, č.4/1996, str.91
Desiatky: áno, či nie?, *Stanislav Baláž*, in: Rozsieváč, č.9/2001, str.130

* * *